Dosarul nr. 21r-1688/23 Prima instanță : Judecătoria Orhei sediul Central
Nr. 1-22099809-02-21r-26062023 Judecător : Veaceslav Caragia

D E C I Z I E
În numele Legii

09 noiembrie 2023 municipiul Chișinău
Colegiul Penal al Curții de Apel Chișinău
Având în componența sa:
Președintele ședinței de judecată Iurie Iordan
Judecătorii Denis Băbălău și Marcel Juganari

a judecat, în ordine de recurs, fără prezența părților la proces, recursul directorului Penitenciarului nr. 18 Brănești, Eugeniu Savca și a condamnatului Teleșcu Petru declarat împotriva încheierii Judecătoriei Orhei sediul Central din 25 mai 2023, la plângerea condamnatului Teleșcu Petru , împotriva administrației instituției penitenciare referitoare la condițiile de detenție care, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale.

Procedura de citare legală a fost executată.

Verificând legalitatea încheierii atacate, pe baza materialelor din dosar, în contextul motivelor invocate de recurent, Colegiul penal al Curții de Apel Chișinău,

C O N S T A T Ă:

1. La data de 30 ianuarie 2023, în Judecătoria Orhei, sediul Central, a parvenit spre examinare, conform competenței, plângerea condamnatului Teleșcu Petru *****, împotriva administrației instituțiilor penitenciare, referitor la condițiile de detenție care, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din CEDO.

În motivarea plângerii și în ședința de judecată, condamnatul a indicat că în timpul ispășirii pedepsei cu închisoare în Penitenciarul nr.3 Leova, până în prezent, s-a deținut în condiții inumane. A menționat că, celulele erau supraaglomerate, în celule erau condiții igienice și sanitare rele.

2. *Prin încheierea Judecătoriei Orhei sediul Central din 25 mai 2023* s-a admis plângerea condamnatului Teleșcu Petru *****, împotriva administrației instituțiilor

penitenciare, Penitenciarul nr.3 Leova, referitor la condițiile de detenție care, conform jurisprudenței CEDO, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din CEDO.

S-a constatat faptul că, condamnatul Teleșcu Petru *****, născut la *****, a fost deținut în Penitenciarul nr.3 Leova, perioada continuă de la 23.08.2021 până la 13.09.2021 și de la 05.10.2021 până la 19.12.2022, pe o perioadă totală de 461 zile, în calitate de condamnat, în condiții contrare prevederilor art. 3 din CEDO.

În condițiile art. 473^4 alin. (4) din Codul de procedură penală, s-a redus pedeapsa condamnatului Teleșcu Petru *****, născut la *****, cu 46 (patruzeci și șase) zile, pentru perioada de 461 zile, în care condamnatul s-a aflat în detenție Penitenciarul nr.3 Leova, în calitate de condamnat, în condiții contrare prevederilor art.3 din CEDO.

În privința perioadei de 1 (una) zi calculate în condițiile art. 473^4 alin. (4) CPP (din perioada de 461 zile și care nu au putut fi împărțite la 10), instanța de judecată a considerat oportun compensarea acestora în valoare bănească în beneficiul condamnatului Teleșcu Petru *****, născut la *****, a sumei de bani în mărime de 50 (cincizeci) lei, şi anume a câte o unitate convențională pentru fiecare zi în care condamnatul a suferit încălcarea condițiilor de detenție, care urmează a fi încasată din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Finanțelor al RM.

3. *Încheierea nominalizată a fost atacată cu recurs de către directorul Penitenciarului nr. 18 Brănești, Eugeniu Savca*, prin care a solicitat admiterea recursului, casarea integrală a încheierii, cu pronunțarea unei noi hotărîri prin care plângerea lui Teleșcu Petru împotriva administrației instituției penitenciare referitoare la condițiile de detenție care, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art.3 din Convenție, cu reducerea pedepsei, să fie respinsă.

În motivarea recursului a invocat că, prin raportul prezentat de Penitenciarul nr. 18-Brăneşti, s-a solicitat respingerea acțiunii condamnatului ca neîntemeiat şi nefondat, din considerentele că în perioada deținerii în Penitenciarul nr. 3 Leova, acesta n-a fost marginalizat sub nici-un aspect inuman şi/sau degradant, fiindu-i acordat minimul de condiții a executării detenției, concluzionându-se că acestea nu pot fi calificate ca inumane şi degradante, adică contrare prevederilor art.3 din Convenția pentru apărarea lor omului şi a libertăților fundamentale.

Afirmă recurentul că la examinarea plângerii adresate de Teleșcu Petru, privind condițiile precare de detenție din Penitenciarul nr. 3 Leova, în care a fost deținut, instanța de judecată n-a luat în considerare particularitățile individuale pentru fiecare caz în parte, aceasta fiind examinată prin prisma condițiilor generale din instituțiile penitenciare conform datelor din Raportul anual pentru anul 2017 al Comitetului European pentru Prevenirea Torturii şi Tratamentelor sau pedepselor inumane, precum şi pe practica Curții Europene a Drepturilor Omului, inclusiv în cauzele contra Moldovei, făcând referire la cauza Mozer c.R. Moldova şi Rusiei din 23.02.2016; cauza Rotaru c. Moldovei din 15.02.2011; cauza Ciorap c. Moldovei din 19.06.2007,

precum şi alte rapoarte ale organizațiilor naționale şi internaționale ce ţin de acest aspect.

Accentuează recurentul că, remediul național de constatare a condițiilor de detenție a fost implementat din 01 ianuarie 2019, totuși persoanele care se considerau vătămate în drepturi prin deținerea în condiții contrare art.3 CEDO la data intrării în vigoare a remediului respectiv, aveau posibilitatea de a înainta cerere în instanța națională în procedură civilă pentru obținerea despăgubirilor de rigoare sau de a înainta cereri către Curtea Europeană a Drepturilor Omului. La caz, Coreacichin Maxim Victor n-a înaintat astfel de cereri pe parcursul deținerii în instituția penitenciară, acesta n-a adresat plângeri în adresa administrație penitenciarelor prin care să invoce dezacordul față de condițiile de detenție. „Nimeni nu poate fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante".

Susține că, maltratarea trebuie să atingă un nivel minim de severitate pentru a cădea sub incidența articolului 3 CEDO. Evaluarea acestui nivel minim este prin natura lucrurilor, relativă şi depinde de toate circumstanțele cauzei precum ar fi, durata maltratării, consecințele sale fizice şi psihice, iar în unele cazuri de sexul, vârsta şi starea sănătății victimei (cauza Ostrovar c. Moldovei, hotărârea din 13 septembrie 2005). Curtea a considerat tratamentul ca fiind „inuman", deoarece *inter alia* acesta a fost premeditat, a fost aplicat ore în şir şi a cauzat fie leziuni corporale, fie suferințe fizice şi psihice intense. Curtea a considerat un tratament ca fiind „degradant", deoarece el a cauzat victimelor sentimente de frică, îngrijorare şi inferioritate capabile să le umilească şi să le înjosească. Pentru a determina dacă o anumită formă de tratament este degradantă în sensul articolului 3, Curtea va lua în calcul dacă scopul acestui tratament a fost de a umili şi înjosi persoana, şi dacă în ceea ce privește consecințele, acest tratament a afectat negativ personalitatea ei, într-un mod incompatibil cu articolul 3 (cauza Dougoz c. Greciei).

Afirmă că standardele CPT, prevăd norma de spațiu de locuit per prizonier într-o celulă cu mai multe ocupații de 4 m^2. Însă CPT nu susține în mod vertiginos opinia că o abatere minoră de la minimul standardelor şi poate fi considerată în sine ca fiind tratare inumană şi degradantă a deținutului, atât timp cât se pot găsi şi alţi factori de atenuare cum ar fi în special faptul că deținuții sunt în măsură să petreacă o cantitate considerabilă de timp în fiecare zi în afară celulelor (în ateliere, cursuri sau alte activități). Criteriul poate fi apreciat prin prisma condițiilor de detenție ca fiind un tratament inuman şi degradant în cazul în care celulele sunt extrem de supraaglomerate sau că în majoritatea cazurilor combină o serie de elemente negative cum ar insuficiența numărului de paturi pentru toţi deținuții; igiena precară; infectarea cu paraziți; ventilarea, încălzirea sau lumina insuficientă; lipsa salubrizării în celule şi în consecință utilizarea de găleți sau sticle pentru nevoile naturii.

Menționează recurentul că, examinarea criteriului „spațiu acordat fiecărui deținut" prin prisma art.3 CEDO, urmează a fi efectuat cumulativ cu alţi factori care contribuie la aprecierea detenției ca fiind inumană şi degradantă sau infirmarea acestui

fapt. Aşadar „Curtea confirmă faptul că standardul dominant în jurisprudența sa, şi anume 3 m^2 de suprafață a podelei pentru fiecare persoană privată de libertate în cameră colectivă este standardul minim aplicabil în temeiul art. 3 din Convenție. În cazul în care suprafața podelei de care dispune o persoană privată de libertate în cameră colectivă este mai mică 3 m^2, lipsa de spațiu personal este considerată ca fiind atât de gravă încât dă naștere unei puternice prezumții de încălcare a art.3. Sarcina probei revine Guvernului pârât, care poate totuși infirma prezumția, demonstrând prezența unor elemente capabile să compenseze această circumstanță în mod adecvat. Prezumția absolută de încălcare a art. 3 nu poate fi infirmată în mod normal decât dacă toţi factorii de mai jos sunt reuniți: 1) reducerile spațiului personal în raport cu minimul recomandat de 3 m^2 sunt scurte, ocazionale şi minore; 2) ele sunt însoțite de o libertate de mișcare suficientă în afara camerei şi de activități în afara camerei adecvate; 3) reclamantul este încarcerat într-o instituție care oferă în general, condiții de detenție decente şi nu este supus la alte elemente care ar putea fi considerate circumstanțe agravante ale unor condiții de detenție precare" (cauza Mursic c. Croaţia), atunci când o persoană privată de libertate dispune în camera sa de un spațiu personal cuprins între 3 m^2 şi factorul „spațiu,, rămâne un element de măsură în aprecierea făcută de Curte asupra caracterului adecvat sau inadecvat al condițiilor de detenție.

Astfel, reieșind din raportul prezentat asupra condițiilor de detenție şi asupra celor invocate în acest recurs, recurentul conchide că, deținutului Teleșcu Petru i-a fost acordat minimul de condiții pentru executarea detenției în Penitenciarul nr. 3 Leova, iar completul de judecată, la evaluarea condițiilor de detenție, urmează să ţină cont de efectele cumulative ale condițiilor generale raportate la caracteristicile individuale respective ale acestuia, precum şi de perioada în care a fost deținut în condițiile contestate.

În partea ce ține de acordarea cu titlu de despăgubire a sumei în mărime de 50 lei pentru 1 zi în care condamnatul a suferit încălcarea condițiilor de detenție, menționează că instanța de judecată la emiterea încheierii a omis derogări de la prevederile 473^2 alin (3) CPP, ce vizează perioada rămasă, deoarece expresia de perioada rămasă se referă la partea neexecutată din pedeapsă și nu la perioada constatată de instanța de judecată.

4. *Încheierea nominalizată a fost atacată cu recurs de către condamnatul Teleşcu Petru,* prin care a solicitat admiterea plângerii și constatarea condițiilor de detenție precare în Penitenciarul nr. 18 Brănești.

5. Procedura de citare legal executată.

Potrivit prevederilor art. 447 alin (1) și (2) Cod de Procedură Penală, recursul se judecă în termen rezonabil, fără prezența părților la proces. Instanța de recurs fixează data examinării şi dispune să se comunice părților la proces despre aceasta, cu acordarea dreptului depunerii referinței.

Reprezentantul Penitenciarului nr. 18 Brănești, avocatul și condamnatul au fost

înștiințați legal despre data examinării recursului și despre faptul că sunt în drept să depună prin intermediul Secției monitorizare și relații publice a Curții de Apel Chișinău, referințe sau completări la cererea de recurs.

Reprezentantul Penitenciarului nr. 18 Brănești prin cererea suplimentară de recurs depusă la data de 25.07.2023 a solicitat examinarea recursului în lipsa acestuia, cu informarea ulterioară despre decizia luată în prezenta cauză.

Astfel, ținând cont de faptul că participanții la proces au fost înștiințați despre data examinării recursului și depunerii referinței fiind astfel întreprinse toate măsurile necesare în vederea respectării prevederilor art. 391 Cod de Procedură Penală RM privind citarea participanților la proces, instanța conform art. 447 alin. (1) CPP a dispus examinarea cauzei fără prezența părților la proces.

6. *Colegiul penal, examinând materialele prezentate, în raport cu motivele recursului declarat, consideră recursul declarat nefondat și pasibil de a fi respins, reieșind din următoarele considerente:*

În conformitate cu art. 437 alin. (1), pct. 4) Cod de Procedură Penală, (1) Pot fi atacate cu recurs: 4) alte hotărîri penale pentru care legea prevede această cale de atac.

Conform art. 448 Cod de Procedură Penală, (1) Judecînd recursul, instanța verifică legalitatea şi temeinicia hotărîrii atacate pe baza materialului din dosarul cauzei şi a oricăror documente noi prezentate în instanța de recurs.

Conform art. 449 alin.(1) lit. a) Cod procedură penală, *judecând recursul, instanța respinge recursul, menținând hotărârea atacată, dacă recursul este nefondat.*

7. Din materialele cauzei penale, se constată că prin sentința Judecătoriei Strășeni, sediul Călărași din 28.08.2019, Telescu Petru ***** a fost recunoscut vinovat de săvârșirea infracțiunii prevăzute art. 151 alin. (2) lit. d) CP, și în temeiul Legii i s-a aplicat pedeapsa sub formă de închisoare de 10 (zece) ani cu executare în penitenciar de tip semiînchis. Termenul ispășirii pedepsei penale în privința lui Telescu Petru ***** urmând a fi calculat din momentul reținerii. s-a aplicat în privința lui Telescu Petru ***** măsura preventivă obligarea de nepărăsire a țării până la intrarea sentinței în vigoare. S-a inclus în termenul închisorii perioada aflării lui Telescu Petru ***** în stare de reținere din data de 10 octombrie 2018 ora 08:50, și măsurii preventive arest la domiciliu care s-a calculate din 10 octombrie 2018 ora 08:50 până la 09.11.2018 ora 08:50.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 31.05.2021, au fost respins apelul inculpatului Telescu Petru ***** declarat împotriva sentinței Judecătoriei Strășeni, sediul Călărași din 28 august 2019, ca nefondat.

Potrivit procesului-verbal de reținere din 10.08.2021, Telescu Petru ***** a fost reținut de facto la 10.08.2021, ora 12.40, în baza sentinței Judecătoriei Strășeni, sediul Călărași din 28.08.2019.

Potrivit raportului nr.2/1781 din 08.08.2022, în privința condamnatului Telescu Petru *****, începutul executării pedepsei condamnatului, se consideră din 10.08.2021, iar sfârșitul executării pedepsei la 10.07.2031. Perioada detenției în

instituțiile penitenciare, după cum urmează: în Penitenciarul nr.13 Chișinău perioada de la 11.08.2021 până la 23.08.2021, în Penitenciarul nr. 16 Pruncul perioada de la 13.09.2021 până la 05.10.2021, în Penitenciarul nr. 3 Leova perioada de la 23.08.2021 până la 13.09.2021 și de la 05.10.2021 până la 19.12.2022 și în Penitenciarul nr.18 Brănești perioada de la 19.12.2022 - până în prezent.

În plângerea înaintată, petentul solicită reducerea termenului din pedeapsa stabilită în baza circumstanțelor ce cad sub incidența prevederilor art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, în temeiul art. 385 și art. 473^2 - 473^4 CPP, pentru aflarea sa în Penitenciarul nr. 3 Leova în calitate de condamnat.

Colegiul penal stabilește că, plângerea lui Telești Petru este depusă pe parcursul detenției în condiții pe care le consideră precare, iar în asemenea împrejurări, cu trimitere la faptul că art. 473^2 , art. 473^3 și art. 473^4 CPP al RM, au fost introduse prin Legea nr. 272 din 29.11.2018, în vigoare din 01.01.2019, se constată că, prevederile art. 473^2 alin. (5) din CPP RM, au fost respectate pe deplin, în contextul în care condamnatul a solicitat constatarea detenției condamnatului Telești Petru în Penitenciarul nr. 3 Leova plângerea fiind depusă în instanță la data de 12.07.2022.

8. În partea ce ține de condițiile de detenție contrare prevederilor art. 3 din CEDO din Penitenciarul nr. 3 Leova Colegiul penal reține că, Telești Petru, în plângerea înaintată, a invocat condiții inumane în perioada aflării lui în custodia statului în Penitenciarul nr. 3 Leova, care nu corespund prevederilor legale și ar fi o încălcare a prevederilor art. 3 CEDO.

Așadar, în partea ce ține de condițiile de detenție contrare prevederilor art. 3 din CEDO din Penitenciarul nr. 3 Leova instanța de recurs reține că, Telești Petru, în plângerea înaintată, a invocat aflarea sa pe parcursul unei perioade de timp, în mai multe celule din Penitenciarul nr. 3, care erau supraaglomerate și care nu dispuneau de spațiul de 4 m2 care e necesar să revină fiecărei persoane deținute, fapt confirmat chiar și prin raportul prezentat de către Reprezentantul Penitenciarului nr. 3 Leova, din care reiese că suprafața care i-a revenit prevenitului a fost cu mult mai mică decît suprafața minim admisibilă de 4 m2.

Colegiul penal reiterează că, Telești Petru s-a deținut în Penitenciarul nr. 3 Leova în calitate de condamnat în condiții de detenție, contrare art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale, perioada continuă de la 23.08.2021 până la 13.09.2021 (21 zile) și de la 05.10.2021 până la 19.12.2022 (440 zile), o perioadă totală de 461 zile.

Totodată Colegiul penal reiterează că, administrația instituției penitenciare nu a probat faptul că i-a asigurat deținutului condiții decente de trai în perioada aflării lui în custodia statului, care ar corespunde prevederilor legale şi nu ar fi o încălcare a prevederilor art. 3 CEDO, or argumentele enunțate în raportul menționat supra, despre asigurarea minimului necesar, poartă un caracter evident declarativ, care nu corespund standardelor internaționale ce ar exclude un tratament inuman şi/sau degradant al

deținutului.

Prin urmare, în conformitate cu art. 473^2 alin. (5) Cod de Procedură Penală, plângerea referitoare la condițiile de detenție care afectează grav drepturile condamnatului sau ale prevenitului se depune pe parcursul detenției în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau în termen de 6 luni de la data când nu mai sunt deținuți în astfel de condiții, dar nu mai târziu de 4 luni de la eliberarea lor din locul de detenție.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a menționat, în nenumărate rânduri în practica sa, inclusiv instituită în cauzele contra Moldovei, că articolul 3 al Convenției consfințește una din cele mai fundamentale valori ale unei societăți democratice. Acesta interzice, în termeni absoluți, tortura şi tratamentele sau pedepsele inumane ori degradante, indiferent de circumstanțe şi de comportamentul victimei (a se vedea cauza Mozer c. Republicii Moldova și Rusiei, 23 februarie 2016, § 117; cauza Rotaru c. Moldovei, 15 februarie 2011, §30; cauza Ciorap c. Moldovei, 19 iunie 2007, § 62).

La constatarea condițiilor de detenție, instanța națională va ține cont de faptul, că maltratarea trebuie să atingă un nivel minim de severitate pentru a cădea sub incidența articolului 3.

Evaluarea acestui nivel minim este, prin natura lucrurilor, relativă. El depinde de toate circumstanțele cauzei, precum ar fi: durata maltratării, urmările sale fizice şi psihice şi, în unele cazuri, de sexul, vârsta şi starea sănătății victimei (se menționează în cauza Irlanda c. Regatului Unit, 18 ianuarie 1978, § 162; cauza Ciorap c. Moldovei, 19 iunie 2007, § 63).

Totodată, statul trebuie să asigure ca persoana să fie deținută în condiții care sunt compatibile cu respectarea demnității sale umane, ca modul şi metoda de executare a pedepsei să nu cauzeze persoanei suferințe sau dureri de o intensitate care să depășească nivelul de suferință inerent detenției şi că având în vedere exigențele detenției, sănătatea şi integritatea persoanei să fie în mod adecvat asigurate, printre altele, prin acordarea asistenței medicale necesare (cauza Kudla c. Poloniei, 26 octombrie 2000, § 94). Atunci când sunt evaluate condițiile de detenție, trebuie luate în considerație efectele cumulative ale acestor condiții, precum şi durata detenției (Ostrovar c. Moldovei, 13 septembrie 2005, § 80).

9. Potrivit recursului declarat de administrația instituției penitenciare, se consideră că, autorul plângerii s-a aflat în condiții de detenție acceptabile și care corespund condițiilor minime de detenție, necesare condițiilor unui izolator de urmărire penală.

La analiza condițiilor de cazare ale deținutului, instanța de judecată a reținut prevederile Hotărârii Guvernului nr. 583 din 26 mai 2006 cu privire la aprobarea Statutului executării pedepsei de către condamnați, care în punctul 464 stipulează că, fiecare deținut se asigură cu spațiu de cazare în mărime nu mai mică de 4 metri pătrații, care trebuie să fie iluminat natural şi artificial, încălzit şi ventilat conform

normativelor de construcții.

Cu referire la acest aspect, în Raportul anual pentru anul 2017 al Consiliului pentru Prevenirea Torturii, membrii Consiliului au făcut trimitere la constatările Comitetului European pentru prevenirea Torturii și Tratamentelor sau Pedepselor Inumane și Degradante, subliniind că starea spațiului de locuit pentru deținut ar trebui de examinat nu doar prin prisma numărului de deținuți din celulele instituțiilor penitenciare la momentul dat, dar în egală măsură și ținând cont de ratele oficiale de ocupare (numărul de paturi per celulă), în baza standardului de cel puțin 4 m2 de spațiu locativ per deținut și de a revizui, în consecință, capacitatea oficială a instituțiilor penitenciare. Spațiul ocupat de către anexele sanitare/toalete construite nu ar trebui să fie incluse în acest calcul.

Totodată, instanța denotă că la aprecierea încălcării art. 3 CEDO nu pot fi luate în considerație doar criteriile principale cum ar fi: suprafața ce revine fiecărui deținut, condiții sanitare, dar și sistemul de canalizație, cantitatea și calitatea hranei, accesul la servici medicale, accesul permanent la apă pentru respectarea igienei personale, existența lingeriei de pat, a hainelor, care în general în sistemul penitenciar din RM nu ating un prag minim de suficiență.

Totodată reieșind din situația descrisă în rapoartele prezentate, este evident că cel puțin sub aspectul detenției în condiții de supraaglomerare, accesul la apă potabilă, la duș, față de condamnat nu a fost respectată pe perioada de detenție.

Contrar recomandărilor pre-citate, studiind informația prezentată de către administrația instituției penitenciare Penitenciarul nr.3 Leova, instanța în mod temeinic a stabilit că, informație generală cu privire la suprafața ce revine unui deținut în celulele în care a fost deținut Teleșcu Petru *****, din care reiese suprafața de sub limita minimă de 4 m2 , per deținut, nefiind probată și respectarea condițiilor referitor la accesul la lumina de zi, indicându-se că iluminarea este asigurată atât natural prin intermediul geamurilor cât şi artificial prin intermediul instalațiilor electrice, că ventilarea era artificială, că deținuții sunt asigurați cu minimul necesar pentru trai, că deținuții zilnic sunt verificați de către personalul medical cu acordarea ajutorului medical ori de câte ori este nevoie sau la cerere, or sarcina probațiunii lipsei de încălcare a condițiilor de detenție invocate de condamnat sau prevenit şi a lipsei suportării unui prejudiciu moral îi revine reprezentantului administrației instituției penitenciare (art.473^3 alin. (2) din CPP).

Subsecvent, Colegiul penal reține că, alegațiile reprezentatului Penitenciarului nr.18, la aceste aspecte, sunt declarative și lipsite de suport probatoriu.

Instanța de recurs nu neglijează posibilitatea survenirii unor îmbunătățiri ale condițiilor de detenție în perioada ulterioară constatărilor efectuate de către aceste instituții, însă în lipsa unor probe ale administrației instituției penitenciare în care s-a aflat condamnatul, care ar fi răsturnat prezumția de încălcare a condițiilor invocate de către ultimul, duc la concluzia că alegațiile din cererea pendinte sunt justificate.

Cu referire la celelalte alegații ale condamnatului referitor la condițiile sanitare și

igienice, sistemul de canalizație și aerisire, alimentația, accesul la apă potabilă, Colegiul reține că, probele anexate la raport nu combat argumentele petentului Teleșcu Petru *****, iar ca urmare se consideră că, dificultățile cu care s-a confruntat condamnatul pe parcursul detenției sale în Penitenciarul nr.3 Leova, au depășit nivelul inevitabil de suferință inerent detenției şi au atins pragul de severitate contrar articolului 3 din Convenție, aceste condiții fiind suficiente pentru constatarea încălcărilor admise în penitenciarul vizat.

În susținerea temeiniciei plângerii depuse Teleșcu Petru *****, instanța de recurs reține că, în ultimul raport al Consiliului pentru Prevenirea Torturii (pentru anul 2017), care este un mecanism național pentru prevenirea torturii din Republica Moldova, s-a constatat că majoritatea izolatoarelor disciplinare vizitate, inclusiv Penitenciarul nr.3 Leova, sunt într-o stare deplorabilă și sunt calificate ca condiții inumane și degradante.

Totuși, având în vedere că, la soluționarea acestui tip de plângeri legiuitorul a prevăzut nu numai necesitatea constatării de către instanță a încălcărilor privind condițiile de detenție care au afectat grav drepturile petentului, ci și stabilirea unei reduceri a pedepsei care variază de la 1 zi la 3 zile, în dependență de gradul și intensitatea suferințelor, în continuare instanța va analiza și celelalte alegații invocate de către petent în plângerea depusă.

10. În condițiile art. 473^4 alin. (4), (5) Cod de procedură penală RM, în cazul constatării circumstanțelor prevăzute la art. 473^2 alin. (3), instanța de judecată dispune reducerea pedepsei condamnatului, calculându-se de la 1 la 3 zile de reduceri pentru 10 zile de detenție în condiții precare calculate cumulativ.

În cazul constatării circumstanțelor prevăzute la art. 473^2 alin. (3), instanța de judecată dispune reducerea pedepsei în condițiile alin. (4) din prezentul articol, iar în privința perioadei rămase, dispune, cu titlu de despăgubire, încasarea în favoarea condamnatului a sumei bănești în mărime de până la 2 unități convenționale pentru fiecare zi în care condamnatul a suferit încălcarea condițiilor de detenție, precum şi a costurilor si cheltuielilor aferente.

În condițiile art. 385 alin. (5) Cod de procedură penală RM, în cazul constatării încălcării drepturilor privind condițiile de detenție, garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, reducerea pedepsei se va calcula în felul următor: două zile de închisoare pentru o zi de arest preventiv.

Potrivit art. 473^4 alin. (6) Cod de procedură penală RM, în cazul constatării circumstanțelor prevăzute la art. 473^2 alin. (3), preveniții sunt despăgubiți în conformitate cu art. 385 alin. (5) şi (6) sau, după caz, aceștia pot înainta o acțiune civilă.

La data de 28 februarie 2019, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a pronunțat mai multe decizii în cauzele Baban și alții c. Moldovei, Bulgacov și alții c. Moldovei, Cobîlceanu și alții c. Moldovei, Filat și alții c. Moldovei, Condreanu și alții

c. Moldovei, Grigoraș și alții c. Moldovei și Talambuța și alții c. Moldovei, unde reclamanții s-au plâns în fața Curții în baza art. 3 CEDO, invocând condițiile materiale inadecvate de detenție și, în unele cereri, lipsa asistenței medicale corespunzătoare, precum și lipsa unui remediu efectiv pentru realizarea drepturilor lor.

11. Astfel, Colegiul penal atestă că, situația de fapt invocată de către condamnatul Teleșcu Petru privind condițiile precare de detenție în Penitenciarul nr. 3 Leova și-au găsit confirmare, așa încît, în corespundere cu prevederile art. 473^4 alin. (8) CPP al RM, instanța de judecată în mod just a ajuns la concluzia că plângerea în partea constatării încălcării prevederilor art. 3 din CEDO în cadrul detenției în Penitenciarul nr. 3 Leova în perioada continuă de la 23.08.2021 până la 13.09.2021 și de la 05.10.2021 până la 19.12.2022 ce constituie în total 461 zile, în calitate de condamnat, este întemeiată.

Astfel, instanța de judecată întemeiat a constatat că potrivit procesului-verbal de reținere din 10.08.2021, Teleșcu Petru ***** a fost reținut de facto la 10.08.2021, ora 12.40, în baza sentinței Judecătoriei Strășeni, sediul Călărași din 28.08.2019.

Prin urmare, la caz nu sunt aplicabile prevederile art. 385 alin.(5) din Codul de procedură penală, or arestarea preventivă, ca măsură preventivă, poate fi aplicată și prelungită doar în cadrul urmăririi penale și a judecării fondului cauzei penale, și doar până la pronunțarea unei sentințe (sau decizii) de condamnare a persoanei la pedeapsa reală cu închisoarea, adică cu executare în Penitenciare.

Referitor la perioada de detenție în condiții contrare prevederilor art. 3 din CEDO, a lui Teleșcu Petru , în calitate de condamnat, în Penitenciarul nr.3 Leova pe un termen total de 461 zile, luând în considerație totalitatea efectelor cumulative ale condițiilor generale raportate la caracteristicile individuale ale condamnatului, precum şi intensitatea, gravitatea şi durata încălcării, ținând cont de principiile proporționalității şi echității, urmează să beneficieze de o reducere de 1 zile pentru fiecare 10 zile de detenție, astfel încât din termenul pedepsei stabilite lui Teleșcu Petru , să se reducă cu 46 (patruzeci și șase) zile (conform formulei 461 zile x 1/10 = 46 zile), pentru perioada de aflare în condiții precare.

În ceea ce privește perioada de 1 (una) zile calculate în condițiile art. 473^4 alin. (4) CPP (din perioada de 461 zile și care nu au putut fi împărțite la 10), Colegiul alăturat instanței de judecată consideră oportun compensarea acestora în valoare bănească în beneficiul condamnatului Teleșcu Petru a sumei de bani în mărime de 50 (cincizeci) lei, şi anume a câte o unitate convențională pentru fiecare zi în care condamnatul a suferit încălcarea condițiilor de detenție.

Subsecvent, Colegiul penal reține că, reducerea stabilită este una adecvată și suficientă, bazată pe o justă și echitabilă evaluare a circumstanțelor de fapt și pe o legătură rezonabilă de cauzalitate dintre prejudiciul cauzat și recompensa instituită, și care va avea efectul compensatoriu proporțional circumstanțelor constatate, iar în lipsa unor argumente plauzibile în cererea de recurs, se atestă că, în speță s-au adeverit alegațiile petentului privind condițiile inumane de detenție, or, dificultățile cu care s-a

confruntat condamnatul pe parcursul detenției sale, au depășit nivelul inevitabil de suferință inerent detenției şi au atins pragul de severitate contrar articolului 3 din Convenția pentru drepturile omului și a libertăților fundamentale, aceste condiții fiind suficiente pentru constatarea încălcărilor admise în penitenciarele vizate.

12. Concomitent, Colegiul penal va respinge argumentele condamnatului în cererea declarată la data de 18.10.2023 referitor la condițiile de detenție în Penitenciarul nr. 18 Brănești care, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din CEDO, or în acest sens se reține că obiectul examinării în instanța de fond a fost plîngerea condamnatului Telești Petru *****, împotriva administrației instituției penitenciare, Penitenciarul nr.3 Leova, referitor la condițiile de detenție, prin urmare solicitările condamnatului ce țin de condițiile de detenție în Penitenciarul nr. 18 Colegiul penal nu se va expuse avînd în vedere că aceasta nu a fost obiectul examinării în prima instanță, motiv din care Colegiul explică că, condamnatul nu este privat de dreptul de a depune o cerere separată în acest sens.

La fel Colegiul respinge argumentele reprezentantului instituției penitenciare nr. 18 Brănești precum că condamnatul nu a prezentat careva probe concludente care ar demonstra depășirea nivelului de suferințe, or sarcina probării lipsei temeiniciei pretențiilor înaintate de către persoana deținută, potrivit art. 473^3 alin. (2) Cod de procedură penală, aparține administrației penitenciarului. În situația în care administrația penitenciarului a omis să probeze, prin date certe, că s-au respectat normele legale privind acordarea unui spațiu suficient pentru detenția deținutului și a prezentat date generalizate privitor la alte condiții de detenție, fără ca să fie clar în care măsura deținutul a beneficiat de acele condiții, instanța ajunge la concluzia că, pretențiile înaintate de către condamnat sunt întemeiate.

Astfel, făcând referire la decizia pronunțată anterior la data de 28 februarie 2019 în cauza Draniceru c. Moldovei, și având în vedere noul remediu preventiv compensatoriu pentru condițiile inadecvate de detenție în baza Legii nr. 163 din 20 iulie 2017 (în vigoare din 01 ianuarie 2019) și Legii nr. 272 pentru modificarea Codului de procedură penală, Curtea a considerat că, în principiu, acesta ar putea remedia în mod adecvat încălcările Convenției provocate de anumite condiții precare de detenție. Curtea a considerat că noul remediu instituit prin Legea nr. 163 și Legea nr. 272 este adoptat, în principiu, în conformitate cu criteriile enunțate în cauza Șișanov c. Moldovei, și că el ar putea fi considerat a priori efectiv pentru contestarea condițiilor inadecvate de detenție din Republica Moldova, astfel încât Curtea a declarat respectivele cereri inadmisibile din cauza neepuizării remediului național în acest sens.

Deci, contrar alegațiilor recurentului, Colegiul penal menționează că la examinarea plângerii condamnatului Telești Petru privind constatarea detenției în condiții contrare prevederilor art. 3 ale Convenției pentru drepturile omului și a libertăților fundamentale, instanța de fond nu a comis careva erori, iar încheierea

contestată este una justificată și motivată.

Față de lucrul judecat de primă instanță, Colegiul Penal constată o motivare amplă și temeinică a încheierii pronunțate cu privire la circumstanțele concludente în raport cu cerințele formulate, astfel fiind în corespundere cu exigențele articolului 6 din Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale.

Potrivit jurisprudenței CEDO, în asemenea situație, nu se mai impune o reevaluare a conținutului argumentelor primei instanțe. În cazul în care instanța de fond și-a motivat soluția luată, arătând în mod concret la împrejurările care fundamentează concluziile sale, pentru a permite părților să utilizeze eficient orice drept de recurs eventual, o curte de recurs poate, în principiu, să se mulțumească de a relua motivele jurisdicției de primă instanță.

În final, Colegiul penal atestă că recursul declarat de directorul Penitenciarului nr. 18 – Brănești și cel al condamnatului, nu conține nici unul din temeiurile prevăzute de art. 444 din Codul de procedură penală, pentru atacarea hotărârilor cu recurs, pentru a se repara erorile de drept, fiind indicat doar dezacordul cu hotărârea contestată, cerințele înaintate nefiind motivate prin careva argumente plauzibile, fapt ce constituie temei de respingere a cererii de recurs ca fiind nefondată, cu menținerea încheierii în cauză.

13. Generalizând cele expuse mai sus, Colegiul Penal va respinge ca nefondat recursul directorului Penitenciarului nr. 18 Brănești, Eugeniu Savca și a condamnatului Telești Petru, reținând în acest sens că încheierea Judecătoriei Orhei sediul Central din 25 mai 2023, privindu-l pe Telești Petru, este legală și întemeiată, iar careva temeiuri de casare a încheierii nu au fost constatate.

În conformitate cu prevederile art. 469 - 471 Cod de procedură penală, Colegiul penal al Curții de Apel Chișinău, -

D E C I D E:

Respinge ca nefondat recursul directorului Penitenciarului nr. 18 Brănești, și a condamnatului Telești Petru, și menține fără modificări încheierea Judecătoriei Orhei sediul Central din 25 mai 2023, privindu-l pe Telești Petru .

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
Judecător Iordan Iurie

Judecător Băbălău Denis

Judecător Marcel Juganari